

THÀNH TỰU ĐỐI NGOẠI NĂM 2019: BẢN LĨNH VÀ TINH THẦN VIỆT NAM

PHẠM BÌNH MINH

Ủy viên Bộ Chính trị, Phó Thủ tướng Chính phủ, Bộ trưởng Bộ Ngoại giao

Tóm tắt: Trong không khí rộn ràng đón Xuân 2020, năm 2019 qua đi với nhiều khó khăn, thách thức song Việt Nam tiếp tục gặt hái được những thành công rực rỡ với tăng trưởng GDP đạt 7,02%, trong đó có phần đóng góp quan trọng của ngành ngoại giao. *Tạp chí Lịch sử Đảng* trân trọng đăng bài “Thành tựu đối ngoại năm 2019: Bản lĩnh và tinh thần Việt Nam” của đồng chí PHẠM BÌNH MINH, Ủy viên Bộ Chính trị, Phó Thủ tướng Chính phủ, Bộ trưởng Bộ Ngoại giao.

Từ khóa: Thành tựu đối ngoại năm 2019; Bản lĩnh và tinh thần Việt Nam

Năm 2019, năm cuối cùng trong thập niên thứ hai của thế kỷ XXI vừa khép lại. Có thể thấy bức tranh toàn cảnh thế giới năm 2019 có nhiều gam màu xám hơn so với năm 2018. Kinh tế thế giới tăng trưởng chậm lại. Sự đấu tranh giữa xu thế toàn cầu hóa và liên kết kinh tế với trào lưu bảo hộ thương mại, chống hội nhập diễn ra gay gắt. Cọ xát chiến lược giữa các nước lớn rất quyết liệt, dẫn tới nhiều hệ lụy phức tạp cả về kinh tế, thương mại và chính trị, an ninh. Đặc biệt, tình hình Biển Đông có những diễn biến phức tạp mới do những hành vi vi phạm luật pháp quốc tế gây xói mòn lòng tin. Bất ổn bùng phát và kéo dài ở nhiều quốc gia và khu vực trên thế giới do bất cập kinh tế-xã hội nội tại cũng như sự can thiệp, kích động từ bên ngoài.

Giữa những bất ổn đó, điểm tích cực là hòa bình, hợp tác và phát triển vẫn là xu thế lớn và khát vọng chung của nhân loại tiến bộ. Khu vực châu Á-Thái Bình Dương tiếp tục phát triển năng động và đi đầu về liên kết kinh tế. Dẫu còn không ít khó khăn, thách thức, song cộng đồng ASEAN với tư

cách là mái nhà chung của 10 nước thành viên đã thể hiện sự tự cường, trưởng thành hơn, và tiếp tục phát huy được vai trò trung tâm và vị trí quan trọng trong chính sách của các nước lớn đối với khu vực. Tình hình chính trị-xã hội các nước Đông Nam Á cơ bản ổn định, kinh tế tăng trưởng cao hơn so với các khu vực khác trên thế giới.

1. Đóng góp thiết thực vào sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc

Trong năm 2019, mặc dù môi trường chiến lược phức tạp hơn trước, song với tinh thần chủ động nắm bắt cơ hội và vượt qua thách thức, công tác đối ngoại của Đảng và Nhà nước đã được triển khai đồng bộ, hiệu quả, góp phần duy trì môi trường hòa bình, thu hút các nguồn lực cho phát triển, giữ vững chủ quyền, toàn vẹn lãnh thổ của Tổ quốc, và nâng cao hơn nữa vị thế đất nước trên trường quốc tế.

Năm 2019 có nhiều điểm sáng trong triển khai chủ trương lớn của Đảng về hội nhập quốc tế toàn diện, sâu rộng và ngoại giao kinh tế phục vụ phát triển với phương châm lấy người dân và doanh nghiệp làm

Công bố kết quả Việt Nam được bầu làm Ủy viên không thường trực Hội đồng Bảo an Liên hợp quốc nhiệm kỳ 2020-2021, ngày 7-6-2019

trung tâm phục vụ. Việt Nam đã thực hiện hiệu quả Hiệp định Đối tác Toàn diện và Tiến bộ xuyên Thái Bình Dương (CPTPP). Chỉ sau 1 năm đi vào cuộc sống, FTA thế hệ mới đầu tiên trên thế giới đã giúp kim ngạch xuất khẩu của Việt Nam tới các thành viên như Nhật Bản, Canada, Mêhicô tăng đáng kể so với năm 2018. Việt Nam đã chính thức ký với Liên minh Châu Âu Hiệp định thương mại tự do (EVFTA) và Hiệp định bảo hộ đầu tư (EVIPA), kết thúc đàm phán Hiệp định Đối tác Kinh tế Toàn diện Khu vực (RCEP). Cùng với những nỗ lực quyết liệt của Chính phủ kiến tạo, việc triển khai và tham gia các FTA quan trọng này đã tạo ra những động lực mới cho phát triển, đổi mới thể chế kinh tế, nâng cao năng lực cạnh tranh của nền kinh tế. Theo xếp hạng của Diễn đàn Kinh tế Thế giới (WEF), năng lực cạnh tranh toàn cầu của kinh tế Việt Nam đã tăng 10 bậc so với năm 2018, lên vị trí 67/141 quốc gia và vùng lãnh thổ. Trong đó, kinh tế đối ngoại đạt nhiều kết quả quan trọng: thu hút FDI đạt 38,02 tỷ USD, xuất siêu vượt 9,9 tỷ USD, Việt

Nam đón 18 triệu lượt khách du lịch quốc tế - những con số kỷ lục. Những đóng góp quan trọng đó đã góp phần giúp tăng trưởng kinh tế đạt trên 7% năm 2019, đưa Việt Nam trở thành một trong những nền kinh tế tăng trưởng cao thuộc loại hàng đầu của khu vực. IMF đánh giá Việt Nam nằm trong Top 20 nền kinh tế đóng góp lớn nhất vào tăng trưởng toàn cầu năm 2019. Việt Nam rất phấn khởi với việc năm 2019 là năm thứ hai liên tiếp đạt và vượt toàn bộ 12 chỉ tiêu phát triển kinh tế-xã hội do Quốc hội đề ra, trong đó 7 chỉ tiêu vượt kế hoạch.

Bên cạnh trụ cột hội nhập kinh tế quốc tế, hội nhập trong lĩnh vực chính trị-ngoại giao, quốc phòng-an ninh, văn hóa-xã hội đều được thúc đẩy mạnh mẽ. Việt Nam lần đầu tiên tham gia diễn tập hàng hải chung trong khuôn khổ ASEAN với Mỹ; ký Hiệp định khung về tham gia các hoạt động quản lý khủng hoảng của EU (FPA); gia nhập Công ước số 98 của Tổ chức Lao động quốc tế. Tháng 11-2019, Bệnh viện đã chiến cấp 2 số 2 của Việt Nam

đã tham gia Phái bộ gìn giữ hòa bình của Liên hợp quốc tại Nam Xudăng sau khi Bệnh viện dã chiến thứ nhất hoàn thành xuất sắc nhiệm vụ. Việc đạt vị trí thứ hai toàn đoàn tại SEA Games 30 tại Philippin vừa qua và những thành tích xuất sắc khác của thể thao Việt Nam trong năm 2019 cũng khẳng định vị thế mới của Việt Nam trong bản đồ thể thao khu vực và quốc tế.

Đất nước càng hội nhập quốc tế sâu rộng thì đối ngoại đa phương càng khẳng định rõ bản lĩnh và bản sắc của Việt Nam với tư cách là một thành viên có trách nhiệm của cộng đồng quốc tế, đóng góp ngày càng nhiều vào hòa bình, hợp tác và phát triển trong khu vực và trên thế giới. Ngay trong năm đầu tiên triển khai Chi thị số 25-CT/TW của Ban Bí thư về đẩy mạnh nâng tầm đối ngoại đa phương đến năm 2030, Việt Nam đã đạt nhiều thành tựu quan trọng. Việt Nam đã tổ chức thành công hội nghị thượng đỉnh Mỹ-Triều Tiên lần thứ 2 tại Hà Nội, góp phần thúc đẩy đối thoại, hòa giải, hòa bình trên bán đảo Triều Tiên, được các đối tác và cộng đồng quốc tế đánh giá rất cao. Việt Nam được bầu làm Ủy viên không thường trực của Hội đồng Bảo an nhiệm kỳ 2020-2021 với số phiếu cao kỷ lục trong lịch sử bầu cử Hội đồng Bảo an tại Liên hợp quốc (192/193 phiếu). Những đóng góp quan trọng của Việt Nam tại các diễn đàn ASEAN, ASEM, Liên hợp quốc với tư cách thành viên cũng như tại G20 với tư cách khách mời đã được bạn bè, đối tác hưởng ứng tích cực.

Trong kênh song phương, điều rất quan trọng là Việt Nam đã giữ được đà phát triển quan hệ ổn định, tích cực với các đối tác, từng bước xử lý ôn hòa các vấn đề phát sinh, tồn tại. Đồng thời, Việt Nam tiếp tục nỗ lực đưa quan hệ với các nước láng giềng, khu vực, các đối tác chiến lược, đối tác toàn diện và bạn bè truyền thống đi vào chiều sâu. Lãnh đạo Đảng, Nhà nước, Chính phủ và Quốc hội đã thực hiện 17 chuyến thăm nước ngoài, đón 22 đoàn

cấp cao thăm Việt Nam, đạt nhiều kết quả quan trọng, thực chất trong tăng cường tin cậy chính trị và đan xen lợi ích kinh tế với các nước láng giềng Lào, Campuchia, Trung Quốc, các nước lớn như Nga, Nhật Bản, Hoa Kỳ, Ấn Độ và nhiều đối tác ưu tiên, chủ chốt. Với việc nâng cấp quan hệ với Brunây và Hà Lan lên Đối tác toàn diện, Việt Nam đã tiếp tục hoàn thiện mạng lưới Đối tác chiến lược và Đối tác toàn diện, nâng tổng số lên 30 đối tác.

Trong bối cảnh môi trường chiến lược của Việt Nam bất ổn hơn trước, đối ngoại đã góp phần hiệu quả vào công cuộc bảo vệ vững chắc chủ quyền, toàn vẹn lãnh thổ của Tổ quốc cả trên bộ và trên biển. Việt Nam và Campuchia đã ký và phê chuẩn 2 văn kiện pháp lý công nhận 84% thành quả phân giới cắm mốc, tạo cơ sở và động lực quan trọng để xây dựng đường biên giới hòa bình và phát triển. Trong bối cảnh tình hình Biển Đông diễn biến phức tạp, nghiêm trọng nhất trong 5 năm qua, Việt Nam đã đánh giá đúng tình hình, đấu tranh kịp thời, xử lý tinh táo, sáng suốt, kiên quyết, kiên trì bảo vệ vững chắc chủ quyền, toàn vẹn lãnh thổ, các quyền và lợi ích chính đáng của Việt Nam trên biển. Đồng thời, Việt Nam cũng chủ động, tích cực cùng các thành viên ASEAN và các đối tác liên quan thúc đẩy, quyết tâm xây dựng Bộ Quy tắc ứng xử ở Biển Đông (COC) hiệu quả, thực chất và phù hợp với luật pháp quốc tế, góp phần duy trì hòa bình, ổn định, hợp tác và phát triển trên Biển Đông cũng như ở khu vực và trên thế giới.

Bên cạnh đó, các trụ cột và lĩnh vực quan trọng khác của công tác đối ngoại đều được triển khai hiệu quả, đạt kết quả quan trọng. Đối ngoại Đảng, ngoại giao Nhà nước, đối ngoại nhân dân, đối ngoại Quốc hội, đối ngoại quốc phòng-an ninh đều có những bước đi chủ động, hiệu quả, phối hợp chặt chẽ, đóng góp vào thành tựu đối ngoại chung của đất nước. Tính đến giữa tháng 12-2019, Việt Nam đã tiến hành công tác bao hộ đối với khoảng 7.000 công dân, 1.643 ngư dân/194 tàu cá; xử lý kịp thời

nhiều vụ việc phức tạp và nhạy cảm liên quan đến công dân ta ở nước ngoài. Công tác ngoại giao văn hóa, công tác người Việt Nam ở nước ngoài, thông tin truyền thông đối ngoại cũng được triển khai chủ động, tích cực, góp phần quan trọng vào thành tựu đối ngoại chung của đất nước.

2. Trọng trách mới, tâm thế mới

Năm 2020 có ý nghĩa rất quan trọng, là năm cuối thực hiện Nghị quyết Đại hội XII (2016) của Đảng, Kế hoạch phát triển kinh tế-xã hội 2016-2020 và Chiến lược phát triển kinh tế-xã hội 2011-2020. Đây cũng là năm chuẩn bị và tạo đà cho Chiến lược phát triển kinh tế xã hội 10 năm 2021-2030, kỷ niệm 90 năm thành lập Đảng, 75 năm thành lập nước, 130 năm ngày sinh Chủ tịch Hồ Chí Minh, và tổ chức Đại hội đảng bộ các cấp tiến tới Đại hội XIII của Đảng. Đất nước bước vào năm 2020 với khí thế mới và khát vọng mới.

Môi trường đối ngoại của Việt Nam sẽ tiếp tục đan xen cả thời cơ và thách thức. Công tác đối ngoại của Đảng và Nhà nước năm 2020 cần tiếp tục được triển khai một cách đồng bộ, hiệu quả, sáng tạo nhằm tiếp tục củng cố môi trường hòa bình, ổn định, góp phần thúc đẩy các lợi ích an ninh, phát triển và nâng cao hơn nữa vị thế của đất nước trên trường quốc tế.

Đặc biệt, năm 2020 là thời điểm lịch sử rất quan trọng với đối ngoại Việt Nam, nhất là đối ngoại đa phương. Việt Nam sẽ lần đầu tiên cùng lúc đảm đương đồng thời 2 trọng trách là Chủ tịch ASEAN 2020 và Ủy viên không thường trực Hội đồng Bảo an Liên hợp quốc nhiệm kỳ 2020-2021. Đó là những trọng trách khu vực và quốc tế có ý nghĩa quan trọng, thể hiện sự tin cậy và kỳ vọng lớn của bạn bè quốc tế vào Việt Nam. Đó là cơ hội quan trọng để Việt Nam đóng góp chủ động, tích cực, trách nhiệm vào hòa bình, an ninh và thịnh vượng chung của khu vực và thế giới; là dịp để Việt Nam khẳng định tâm thế của một nước yêu chuộng hòa bình, đổi mới, đang

hội nhập quốc tế sâu rộng. Những trọng trách đa phương này cũng là thời cơ để Việt Nam tranh thủ thúc đẩy hơn nữa quan hệ song phương giữa Việt Nam và các nước, tạo ra những động lực mới cho phát triển và nâng cao vai trò, vị thế của Việt Nam. Vinh dự rất lớn lao, lợi ích rất thiết thực, song trách nhiệm cũng hết sức nặng nề.

Với chủ đề “Gắn kết và chủ động thích ứng” cho năm Chủ tịch ASEAN 2020 và “Việt Nam: Đối tác tin cậy vì hòa bình bền vững” cho vai trò Ủy viên không thường trực Hội đồng Bảo an Liên hợp quốc, Việt Nam sẽ cùng các bạn bè, đối tác nỗ lực thúc đẩy chủ nghĩa đa phương, thượng tôn pháp luật, tăng cường hơn nữa vai trò trung tâm của ASEAN trong cấu trúc khu vực đang định hình, nâng cao hiệu quả hợp tác giữa ASEAN, tổ chức khu vực là mái nhà chung của các nước Đông Nam Á và tổ chức quốc tế đóng vai trò trung tâm là Liên hợp quốc. Việt Nam xác định rõ, hai trọng trách đa phương nói trên gắn kết với nhau, và phải góp phần thúc đẩy lợi ích chung giữa Việt Nam với cộng đồng khu vực và quốc tế. Với tinh thần đó, Việt Nam sẽ nỗ lực phấn đấu khẳng định vai trò cầu nối quan trọng giữa ASEAN và Liên hợp quốc, đóng góp chủ động, tích cực vào sự nghiệp thúc đẩy hòa bình, hợp tác và phát triển ở khu vực và trên thế giới.

Thế và lực mới của đất nước sau gần 35 năm đổi mới và những thành tựu đối ngoại quan trọng đạt được những năm qua đã tạo tiền đề vững chắc để Việt Nam vững tâm bước vào năm 2020. Chúng ta tin tưởng rằng, với đường lối đối ngoại đúng đắn của Đảng và sự vào cuộc đầy quyết tâm của cả hệ thống chính trị, sự phối hợp chặt chẽ, nhịp nhàng giữa các lực lượng làm công tác đối ngoại và sự chung sức, đồng lòng của các bộ, ban, ngành, địa phương, doanh nghiệp và toàn dân, Việt Nam sẽ thực hiện thắng lợi các nhiệm vụ đối ngoại trong năm 2020, đóng góp xứng đáng cho sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc Việt Nam XHCN.